

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri Baptistae Bvrgi De Dominio Ser[enissi]mae
Genvensis Reip. In Mari Ligvstico Libri. II.**

Borgo, Pietro Battista

Romae, 1641

Genuensium in re nautica, maritimsque prælijs excellentia. Cap. IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13096

vlla domi militaris disciplinæ exercẽda præbeatur occasio, nisi qua præsidia vrbium, atque arcium nostrarum, ciues distinent, apud externos bellum quærimus, ac vix vllus bellum gerit Princeps, qui multos, strenuosque ciues nostros in suis exercitibus non habeat. Quamuis enim maiorem ciuium partem diuturna pax ad suas artes attraxerit, cum tamen indurata laboribus Ligurum sint corpora, assiduisque periculis assuetus animus, in parsimonia item, ac victus tenuitate educati, in eaque regione, ac situ nati sumus, qui optimos milites emittunt, bellicis functionibus apprime vtiles sumus, vt iure optimo asperrimam, atque inuidiosissimam gentem, vir doctissimus Genuenses appellãrit.

Genuensium in re nauica, maritimisque prælijs excellentia.

C A P. IX.

T veluti in terrestri militia, virtute, ac disciplina nemini cedimus, sic in maritima frequenti² magnorum virorũ suffragio, alijs gentibus omnibus anteponimur. Et sane³ vrbs nostra naualis belli peritia adeo semper floruit, vt inter externos eius belli gerendi duces, vix vllus reperiatur, qui tot vrbes expugnãrit, tot insulas subegerit, tot barbaras nationes deuicerit, tam frequenter hostium naues,

1. Petrarca
in d. epist. ad
And. Dandum.

2. Frideric.
Aenobarb.
Henric. VI. &
Frideric. I. I.
Caesares in
privilegijs cõ-
cessis Serenif-
sima Reipub.
qua extant in
ipsius Tabu-
lar. Iouius
histor. lib. 12.
Philipp. Calli-
mach. Florẽ-
tin. Orator Re-
gis Polon. ad
Innoc. VIII.
P. M. in Orat.
ad eund. In-
noc. de bello
Turcis infe-
ren. Zachar.
Lilius in Bre-
uiario orbis.
Bizar. de bell.
aduers. Frideric.
I. I.

3. Georg.
Bruin. in Thea-
tr. vrbium.

In Mari Ligustico. Lib. II. 197

ues; ac spolia triumphans in patriam abduxerit, ut nostrorum multi fecere; ideoque de nostra Rep. id iure optime dici posse videtur, quod aiebant de Scipionum gente, illam scilicet esse fatalem stirpem ad hostes mari vincendos. Quod si res a nostris mari gestas quispiam examinauerit, inueniet proculdubio, nullam vnquam maritimam urbem tot, tantaque in eo expeditionis genere praestitisse. Quin & ipsum pelagus quodammodo Genuenses, ut dominos videtur reuereri. Cum praeteritis siquidem seculis Oceani nauigatio, ad Occidentales terras, a compluribus gentibus tentaretur, nostra quoque ab eo tot secreta parafrangis, anno partae salutis CIOCCXCI. Tedisio Aurtia, & Vgolino Viualdo Nauarchis, in idem incubuit; irritum quidem tunc, ut caeterarum conatu. Sed qui inuius antea fuerat, terribilis, immensus, cuius voraces undas nauae formidabant, Oceanus, post tot frustrata Principum desideria, post tot delusas Nauarchorum artes, post tot absorptas classes, Christophoro tandem Columbo, populari nostro, contumacem aperuit sinum, & pacatum, securumque primum praebuit transitum; ac si aduersus dominum minime auderet superbire. Sane quadrant in Columbum, quae de Neptuno maris domino cecinit Poeta,

² Ac veluti magno in populo cum saepe coorta est

²¹ Seditio, seuitque animis ignobile vulgus,

-supra

Bb

Iamq;

1. Follet. hist.
Gen. l. 5. Ago-
stino Giustin.
Annal. di Ge-
noua sub an-
no 1291.

2. Virgil.
Aeneid. l. 1.

198 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

*Iamq; faces, & saxa volant, furor arma ministrat;
 Tum pietate grauem, ac meritis si forte virum quem
 Conspexere, silent, arrectisque auribus astant.
 Ille regit dictis animos, & pectora mulcet.
 Sic cunctus pelagi cecidit fragor, equora postquam
 Prospiciens genitor, cæloque inuectus aperto,
 Flectit equos, curruque volans dat lora secundo.*

Non enim secius, quam ad Neptuni conspectum
 pacatum est Mediterraneum, vbi sæuierat antea,
 ingrediente Columbo acquieuit Oceanus, gen-
 temque nostram, seu domitricem, seu dominam
 sui confessus est. Et quidem quantum excellant
 Ligures in re nautica, quantique ipsorum indu-
 stria censeatur, nostrum hoc ipsum seculum fa-
 tetur, quo triremium Gubernatores, qui vulgo
 Comiti appellantur, apud omnes fere Principes,
 magnam partem e nostra Liguria stipendijs ex-
 quisitis conquiruntur. Hoc enim nauigij genus,
 post reperta ænea tormenta, potissimum sibi gu-
 bernandum Genuenses elegerunt, tanquam
 omnium ad bellica munera commodissimum.
 Nam tametsi onerariæ naues capaciores sint, cū
 remis tamen agi nequeant, ventum sequantur
 necesse est, vbi triemes, & actuariæ, longæque
 naues, remorum beneficio, vel in summa mala-
 cia iter faciant, & non raro nauigent aduersus
 ventum proras dirigentes. Neque ad nauigan-
 dum vlla in re onerarijs inferiores sunt, quam-
 uis illæ, propter aluci amplitudinem, cōmodius
 aqua-

aquarum superficiiei innatare videantur; hoc enim falsum esse conuincitur ex ijs, quæ Galilæus Galileius, nostrorum temporum Archimedes, & Benedictus Abbas Castellus, Monachus Cassinensis, S.D.N. Urbani VIII. Mathematicus, vir omni virtutum genere ornatissimus, demonstrârunt, vbi figuram non esse in causa, cur moles facilius aquis supernatet, docuerunt. Cum itaque longæ naues æque facile, ac onerariæ aquis innatent, eas autem superent agilitate, qua facilius mouentur, & commoditate remorum, quibus sine vento, vel etiam ipso aduerso, faciunt iter; prætereaque non adeo ventorum violentiæ sint obnoxia, quorum impetum remis possunt effugere, terrisq; propius nauigantes, cõmeatus facilius, cæterasque humanæ vitæ commoditates possint sibi comparare; mea quidem sententia, in hoc nauigiorum genere eligendo Genuenses optima ratione sunt vsi; Præsertim cum in nau-machia longæ naues onerarijs maxime præstent; nam duplicibus munitæ castellis, in prora, puppique, hostes vehementer offendere possunt, ac ob angustiam sui commodius reddût subsidium, quod milites, qui ab vno sunt latere, alijs qui in altero præliantur, debent præstare. Vterius, vbi aduersus onerarias præliantur, æneis tormentis armatæ, eminusque prælium committentes, ac ictus in vastam onerariarum molem dirigentes, vix vllum in cassum explodunt; illæ contra ob

1. *In trattate delle cose, che stanno sopra l'acque.*

2. *Considerazioni sopra il Discorso del Colombo contro il Galileo.*

200 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

triremium, cum gracilitatem, tum humilitatem, vix possunt collimare. Accedit alia non minor commoditas, cum maxima ipsæ in libertate versentur, vbi cum onerarijs agendum sit, nam ad manus conserēdas inuitæ minime compelli possunt; flante etenim vento, vbi inferiores se viribus cernant, aduersus illum dirigentes proras, onerarias eludunt, quæ sequi nequeunt, cum ab aduerso flatu repellantur, illo silente, haud se mouenibus onerarijs insultant impune. In summa, in toto nauium genere nullum longis actuarijs commodius est, in Mediterraneo saltem, vbi aut nullus, aut minimus maris æstus apparet. Has autem *Galeras, Brigantinos, Fustas* nostra ætas appellat, veteres, naues longas, actuarias, moneres, biremes, triremes, quadriremes, similibusq; vocabulis pro magnitudine nominârunt. Neque enim eorum sententiæ accedo, qui biremes, triremes, cæterasq; deinceps dictas a duplici putant, aut triplici remorum ordine, qui in altum procederet, totidemque in ijs tabulata fuisse, quot remorum ordines opinantur, cum plures ordines in altum inutiles esse experientia doceamur;¹ sed oportet alia quapiã de causa ita fuisse appellatas, quod cum præsentis inspectionis minime sit, de eo disputare vltterius omittemus; vtque eo reuertamur, vnde diuertimus, militarem Genuensium virtutem in maritimis prælijs, vel ab ipsis nostri nominis hostibus testatam habemus.² Cum etenim

1. *Vile Bayf. de re nautic.*

2. *Braccell. de bell. Hist. l. 3.*

nim

In Mari Ligustico. Lib. II. 201

ñim Alphonfus Rex Aragonius ad Caietam ad-
uersus nostrá classem tenderet pugnaturus, non
tantú confusus numero suarum nauium, qui du-
plus erat nostrarum, ac virtuti suorum militum,
quantum, quod abesse nauales socios a Genuensi
classe, eamq; præsidarijs vrbis militibus solú esse
instructam acceperat, cum propius accessisset, &
aliquod iam oculorum esset iudicium, Nicolaus
Specialis, qui Regis vices in Sicilia gerebat, vir
spectatæ virtutis, animos Regi ademit. *Mentiturur*,
inquit, o Rex, qui dicunt has naues milite ter-
restri, & præsidio vrbis translato, refertas esse. Genuen-
ses ego loricas probe noui, & quos vides armatos tanta
scandere, & discurrere agilitate, nauales socij, non e
prætorijs cohortibus milites sunt. Tanti scilicet no-
strorum virtutem faciebat Specialis, vt cum,
ipsis temere prælium committi censeret, tametsi
Rex acerrimo milite, atque fortissimo instructá
classem, etiam nauium numero præcellentem,
haberet; nec prudentem virum Genuensium
virtus fefellit, qui deuictum Regem, cum tota
fere classe, captiuum abduxerunt. Nostrarum
quoque triremium robur, quasi prodigiosum,
cuique resisti non posset, habebatur, & temerita-
ris arguitur Guido Flander, qui onerariarum cla-
sem instructissimam, cum sexdecim nostratibus
triremibus (quibus Raynerius Grimaldus sub
Regis Gallorum stipendijs præerat) ausus fuerit
committere, quo in prælio superatus, & captus
est.

1. D. Antonii
in Chronic.
part. 3. tit. 20.
c. 8. §. 23.

202 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

est. Sed nulla fere gens cum nostris manus est
 ausa conferere, quæ maritimis prælijs sæpius vi-
 cta, inferiorem se Genuensibus, hoc genere mili-
 tiæ, fateri non sit coacta. ¹ Ac Sarraceni quidem,
 gens tunc temporis toti terrarum orbi formida-
 bilis, ad Corsicam magna cum clade superata,
 ab Audemaro Franco, & paulo post ² ad Busina-
 rias insulas (cum urbem nostram, defensoribus
 vacuum, imbelli multitudine partim cæsa, par-
 tim in captiuitatem abducta, misere diripuis-
 set) magna cum strage deuicta, ³ nusquam no-
 stram classem expectare deinceps est ausa. Qua-
 propter Sarracenorum prouincias aggressi no-
 stri, postquam hostem mari expulerant, ⁴ Sar-
 dinia recepta, direpta minori Balearium, in ipsas
 Hispanias, Sarracenorum sedem, copias exponē-
 tes, Almeriam, Dertusamque munitissimas vrbes
 expugnârunt: Quare accepti beneficij memor
 Raymundus Barchinonensis Comes, cui ex pa-
 cto cū nostris inito duæ ex tribus Dertusæ partes
 obtigerant, Ecclesiæ Metropolitanæ vrbis nostræ,
 eiusque Canonicis, & Capitulo Insulam in Ibe-
 ro flumine positam, iuxta eandem Dertusæ ciui-
 tatem, largitus est. Pisani autem, ⁶ gens in mari-
 timis prælijs acerrima, toties fere victi sunt, quo-
 ties aduersus nostros arma sumpserunt, & post
 acceptas innumeras clades, ⁷ ipsamque Pisarum
 urbem deformatam, ac semirutam, ⁸ ad Lamel-
 lum tandem, maximo prælio expugnati, non
 vires

1. Foliet. hist.
 Genuen. l. 1.
 alijs.

2. Ibid.

3. Ibid.

4. Ibid.

5. Eugen. III.
 & Alex. III.
 in Bull. Priui-
 leg. Ecclesiæ
 S. Lauren. Ia-
 nuen. ex Ta-
 bular. Capit.
 d. Ecclesiæ ex
 lib. signat.
 P. A.

6. Platin. in
 Honor. III.
 P. M.

7. Foliet. d.
 lib. 1.

8. Ibid. lib. 5.
 Platin. loc. cit.

Blond. dec. 2.
 lib. 8. Ammi-
 rat. histor. d.
 Firen. l. 3.

In Mari Ligustico. Lib. II. 203

vires modo, sed & animos ornandi classes, nauigandique propositum amiserunt; factaque post nonnullos annos cum nostris pace, partem Sardinia, & Bonifacium in Corsica dederunt, receperuntque, se quindecim totos annos cum armatis triremibus minime nauigaturos. Neque secius Veneti, vbi cum nostris signa cōtulerunt, tamen si maritimis viribus maxime pollerent, ac numerosissimas instruerent classes, ingentibus frequenter cladibus afflicti sunt. Insignis est victoria, quam de illis nostri, Lamba Auria Duce, licet nauium, & militum numero inferiores, reportarunt ad Corcyram nigram, qua septuaginta eorum triremes in potestatem sunt redactæ; quare Veneti abiectis animis, quibus pactionibus potuerunt, pacem a nostris accepere, promittentes (quod in maximum tendebat ipsorum Reip. detrimentum) fore, vt tredecim totos annos ab armata nauigatione in mari magno, Constantinopolim versus, & in Syriam abstinerent. Sed recrudescente postmodum bello, memorabile est prælium in Bosphori angustijs commissum, quo nostri, Pagano Auria Duce, aduersus tres potentissimas classes (quarum vna Græci Cæsaris erat, Venetorum altera, tertia Catalaunorum) pugnantes, minori cum nauium ac militum numero, ventoq; aduerso, superantesq; sua virtute, virium, ac venti iniquitatem, ingenti, gloriofaq; victoria sunt potiti. Audiamus Franciscum

1. D. Antonin.
d. 9. 23.

2. Idem d. c. 8.
§. 7. Chronic.
Citiz ense an.
12. 8. Bizarr.
de bell. Venet.
l. 1. Foliet. loc.
cit. l. 6.

3. D. Antonin.
d. 9. 7.

4. Corio hist.
di Milan par.
1. Cantacuzen l. 4. c. 32.
Mattheo Villan par. 1. l. 2. c. 58. Blond.
decal. 2. l. 10.
Bizarr. de bell. Venet. l. 2. Foliet. loc. citat. l. 7. Fac. de bell. Clodian. Platin. in Verban. VI. P. M.

5. Apud Blondin d. l. 10.

ciscum Petrarcham, coæuum huic naumachia, victoriam nostris gratulantem. *Vicistis*, inquit, *conquiescite*, ne quis vestrorum morum vos putet oblitos. Spumantem hostium vestrorum cruoribus Bosphorum vidimus, quando ad vesperam, violentissimo flante Austro, inter Constantinopolim, & Chalcedonensium validissimarum gentium in vos factus incursum est, illis a Meridie venientibus, Agalipoli enim soluerant, & vento adiunctis, atque ideo vela facientibus vobis, contra hostes, contra ventum, contra mare, pugnantibus pernox etiam praelium fuit; postremo proximam in lucem pugna sine intermissione protracta est, & quo magis posteritas miretur, nox brumalis fuit. Hæc ille. At Veneti hac clade, alijsque calamitatibus pressi, cum, capta a nostris Clodia, in ipsa ciuitate obsiderentur, eo sunt redacti, vt pacem petere, eas accepturi leges, quas victor imposuisset, sint coacti, ipsæque Venetiæ impotestatem venissent, ni Ducis nostri intempestiua seueritas, & fortuna, eam gloriam nobis inuidisset. Ad Catalaunos veniamus, qui ad Bonifacij² oppidum in Corsica, alibique sæpius victi, tandem ad Caietam in signi prælio superati, naualis militiae palmam nostris celsere, amissis Alphonso Tarraconensi, & Ioanne Nauarro Regibus, ac Henrico horum fratre, alijsq; supra trecentos primæ nobilitatis viris, quos nostri captiuos abduxere.⁴ Gallorum etiam magna classis in sinu Rapallino a nostris deuicta, captaq; est.

De

1. *Platin. loc. citat.*

2. *Bracell. de Bell. Hispan. l. 2. Blond. decad. 3. l. 1. alij.*

3. *Bracell. loc. cit. l. 3. Blond. d. d. cad. 3. l. 7. Faci. de gest. Alphonse l. 4. Pigna histor. della casa d'Este lib. 4. alij.*

4. *Guicciard. hist. de Ital. l. 2. Bizar. loc. cit. lib. 16. Forlisp. l. 12.*

De Flandris supra retulimus, quid Guidoni ipsorum Comiti, cum nostratibus triremibus congresso, factum fuerit. Anglorum autem integra classis, sex onerarias Genuenses expugnare non potuit, & nostratis mercatoris una, septem Anglicarum impetum fortiter reprefit, ac elusit. Quid de Turcis dicam, quorum instructissimam classem Simon Buccanigra Dux noster in Oriente deuicit? Nonne tres Ligusticæ naues, vni Græcæ iunctæ, vt omnino quatuor essent, Mahometis secundi, Turcarum Imperatoris, centum triremium, & centum triginta aliorum nauigiorum classem, occisis pluribus, quam duodecim millibus hostium, profligârunt, & subsidium obsessæ Constantinopoli intulerunt? Quid gentes omnes commemorem, maritimis prælijs a nostris superatas? Non fert institutum, vt annales nostros hic totos describam. Sarraceni, Pisani, Veneti, Catalauni, Flandri, Angli, Turcæ, gentes re nautica inclytæ, quarumque in rebus maritimis floruit potentia, nostrorum virtuti resistere minime potuerunt. Cæteræ, cum mari decernendum esset, aut nostros, aut illorum aliquem in auxilium accesserant; ac nostri quidem sæpius Gallicas partes sunt secuti, cum in Mediterraneo, tum in Oceano, donec Andreas Auria, Pater patriæ, ad Austriacos transijt, quibus quanta præstiterit, historia satis commemorant. Sed & alij Principes

Cc sua-

1. Foliet. loc. cit. l. 10.

2. l. l. l. 7.

3. Georg. Phraz. Chron. l. 3. c. 10. edition. Iar. Pontan.

4. Paul. Aemil. de gest. Franc. l. 3. c. 7. Popellin en l'Admiral de Franc. c. 8. & 9. Tillus de Amiral. Gall Foliet. loc. cit. l. 6. & 10.

206 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

1. Bizar. de
bell. adversus
Frideric. Fo-
ves. loc. cit.
l. 4.
2. Ibid. l. 7.
3. Ibid. l. 10.

4. Ammirat.
hist. di Firz.
l. 12.

5. Ibid. l. 17.

6. Cuius ex-
plar exeat in
Tabulario
Serenis. Reip.

suarum classium supremos præfectos Genua pe-
tebant. Sic ¹ Fridericus Secundus Cæsar suæ Ni-
colaum Spinulam, iterumq; Ansaldo de Mari,
ac deinceps Andreolum etiam de Mari præ-
fecit. ² Alphonfus Castellæ Rex XI. Ægi-
dium Buccanigram suæ præposuit. ³ Franciscus
Catalufius Ioannis Græci Cæsaris classium præfe-
ctus fuit. Catholici vero Reges, postquã Austria-
cis partibus accessit Andreas Auria, ex eadem
familia Ducem classi, quæ pro Sardinia Regno,
ac Mediolanensi Ducatu instruitur, præficiunt,
cui modo Carolus Auria præest, Dux omni vir-
tutum genere ornatissimus. Neque modo Du-
ces e nostra vrbe conquirebantur, sed integræ
etiam classes conducebantur. Sic Raynerius Gri-
maldu, vt diximus, cum integra classe Gallorum
Regi merebat stipendia, & ⁴ Florentina Respub.
aliquando duos ex eadem gente Grimalda, cum
classe conduxit, Pierinum nempe cum quatuor
tirimibus, & ⁵ alias Gufmæum, cum trimibus
totidem, duabus biremibus, tribus myoparoni-
bus, & vna oneraria. Græci quoque Cæsares se-
pius nostris classibus dedere stipendia, quorum
vt exemplar ob oculos proponamus, lubet adde-
re ex fœdere ⁶ nostrorum cum Michaelæ Palæo-
logo, quantum esset vnus trimis menstruum
stipedium. Sic igitur recipit, stipulaturq; Palæo-
logus. *Quod homines vnuscuusque Galeæ, quoli-
bet mense, habeant pro victualibus cantaria nonaginta
panis*

panis biscocti, quæ sunt ad pondus librarum Romanarum, libræ quatuordecim mille quadringentæ. Item fabas, modia decem, ad modium Constantinopolitanum. Item carnes salitas, Cantaria sex Ianuæ, quæ sunt libræ nongentæ sexaginta Romane; item caseum libræ mille Romane; item vinum ad mitram Niffi . . . . . ducentos quadraginta. Item quod homines prædictarum Galearum debent habere solidum Imperij nostri, pro quolibet mense, & homine quolibet, sicut hic continetur, videlicet, Comitibus uniuscuiusque Galeæ perparos sex & dimidium; quatuor nauclerij uniuscuiusque Galeæ perparos tredecim, videlicet quilibet nauclerius perpar. tres, & Kar. sex; supersalientes uniuscuiusque Galeæ præpar. centum, videlicet pro quolibet præpar. duos & dimidium; petentari uniuscuiusque Galeæ præpar. unum, & Kar. XVIII. Vogerij centum octo uniuscuiusque Galeæ præpar. centum octoginta nouem, videlicet pro quolibet perpar. unum, & Kar. XVIII. prædictos namque solidos, & victualia dabit, & soluet Imperium nostrum populo dictarum Galearum ab ea die, qua recesserint de portu Ianuæ dictæ Galeæ in antea; & Commune Ianuæ teneatur debito dictas Galeas apparare bene & integre, de totis partibus earum, & apparatu, quæ Galeæ, & homines ipsarum seruire debent Imperium nostrum contra omnes homines inimicos Imperij nostri, excepto contra Ecclesiam Romanam, & contra illas Communitates, & Barones, cum quibus Commune Ianuæ pacem, seu conuentionem habet, qui debent nominari, & cog-

no-

Cc 2 gnosci,

208 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

gnosci, & dari in scriptis, ea die, qua iurabunt ver-
sus Imperium nostrum, Potestas, Capitanei, octo No-
biles, Anciani, Consiliarij, & Commune Ianue, &
Imperium nostrum Galeas sibi missas licentiabit de Im-
perio nostro, facto seruitio. Etsi accideret, quod ipsas
licentiaret, infra diem primam instantis mensis Octo-
bris, quod homines dictarum Galearum habuerint di-
etos solidos, & dispendium dierum quadraginta, tunc
proxime futurorum, ex quo licentiata fuerint. Si vero
ante dictum terminum dierum XL. dictę Galeę ac-
cesserint portum Ianuę, teneatur dictum Commune re-
stituere Imperio nostro solidos, & dispendium illorum
dierum, qui superessent, de quibus faciat Imperium no-
strum voluntatem suam. Etsi acciderit, quod Impe-
rium nostrum licentiaret dictas Galeas transacta di-
cta prima die Octobris, quod dabit Imperium nostrum
solidos, & dispendium hominibus ipsarum Galearum,
per tantum temporis, quantum moram fecerint ad ac-
cedendum portum Ianuę; teneatur tamen Admiratus,
Comiti, & Nauclerij dictarum Galearum iuramento,
quod licet Imperium nostrum ante dictum terminum
ipso licentiet, vel post, ire cum dictis Galeis efficacius,
omnibus modis, nullo tardato, apud Ianuam, commode
ad eorum posse, & quę sequuntur. Actum in Ro-
mano Imperio, in Aula Imperiali, quę est apud Nis-
sum CCCCXLI. a Natiuitate Domini Nostri
Iesu Christi, Indictione IV. die XIII. Martij.
Ac talia quidem nostrates triremes merebant
stipendia, tantaque nostri in maritimis expedi-
tioni-

tionibus præstiterunt, atque ita se gesserunt, ut absque iactatione dicere possimus, ab ijs cæteras gentes in hac parte fuisse superatas.

De Genuensium Potentia.

CAP. X.

SECVTI itaque maiores nostri naturalem ad arma propensionem, suaque virtute, ad incrementum Reipublicæ, in gentem naualium sociorum numerum aiebant, quibus, cogente necessitate, numerosam classem instruerent. Ac propterea cum in expeditionem exirent, cum deducebant nauium, & triremium numerum, quem nostrorum temporum Principem nullum vidimus deduxisse. Legimus anno CIOCCXLVII. a Virginis partu, aduersus Sarraænos ad Almeriam expugnandam, e Genuæ portu, classem sexaginta trium triremium, ac centum sexaginta trium onerariarum varij nominis, & magnitudinis, omni apparatu instructissimam soluisse. Anno etiam CIOCCXCVI. ab Idibus Iulij vsque ad XVIII. Kal. Septēbris, comparata potētissima, deductaq; est CLXV. triremium classis (præter alia nauigia variæ magnitudinis, quæ supra centum erant) qua XLV. armatorum millia vehabantur; Atque in tantis faciendis apparatibus ea celeritate utebantur Genuenses, ut citius nauigare, quam ornari

1. Foliet. hist. Genuen. l. 1. Fr. Leand. Albert. in Liguria.

2. D. Antonin. in Chronica. par. 3. tit. 20. c. 8. §. 7. Bizar. de bell. Venet. l. 1. Foliet. loc. cit. l. 6.

Genuen

nari